

Nové vademecum

1/2008

ISSN 1802-0542

STERILIZACE

Časopis České společnosti pro sterilizaci

Člen World Forum for Hospital Sterile Supply

Časopis byl vydán za podpory společnosti Martek Medical a.s.

 **MARTEK
MEDICAL**

Partneři

3M Česko s.r.o.
Vyskočilova 1
140 00 Praha 4
www.3m.cz

3M Health Care

ARGOCHEM PRAHA spol. s r.o.
Přátelství 550
104 00 Praha 10 – Uhřetěves
www.argochem.cz

AKC konstrukce s.r.o.
Pivovarská 10
756 61 Rožnov pod Radhoštěm
www.akckonstrukce.cz

AKC konstrukce, s.r.o.

B. Braun Medical s.r.o.
V Parku 2335/20
148 00 Praha 4
www.bbraun.cz

B | BRAUN
SHARING EXPERTISE

BAG-Biologische Analysensystem GmbH
Na Hlínách 17
182 00 Praha 8
www.bagmed.cz

Beiersdorf spol. s r.o.
BODE Disinfectants
Pekařská 16
155 00 Praha 5
www.bode.cz

BMT a.s.
Cejl 50
656 60 Brno
www.bmt.cz

OVERLACK, spol. s r.o.
Šlikova 313/58
169 00 Praha 6 – Břevnov
www.overlack.cz

Persteril®

EBSTER CZ s.r.o.
Šafaříkova 455/7
120 00 Praha 2
www.ebster.cz

Ecolab Hygiene s.r.o.
Hlinky 118
603 00 Brno
www.ecolab.com

ECOLAB®
GETINGE

Getinge Czech Republic, s.r.o.
Radlická 42
150 00 Praha 5
www.getinge.cz

HOSPIMED spol. s r.o.
Malešická 2251/51
130 00 Praha 3
www.hospimed.cz

HOSPIMED

Hypokramed s.r.o.
Plzeňská 113
150 00 Praha 5
www.hypokramed.cz

H **HYPOKRAMED®**

Johnson & Johnson spol.s r.o.
Karla Engliša 3201/6
150 00 Praha 5 – Smíchov
www.jnjcz.cz

Johnson & Johnson s.r.o.

Lohmann & Rauscher s.r.o.
Bučovická 256
684 01 Slavkov u Brna
www.lohmann-rauscher.cz

MARK DISTRI, spol. s r.o.
Truhlářská 3/1108
110 00 Praha 1
www.markdistri.cz

Martek Medical a.s.
Konská 198
739 61 Třinec
www.martekmedical.cz

Medik Styl a.s.
Bystrcká 340/8
624 00 Brno
www.medikstyl.cz

Medin, a.s.
Vlachovická 619
592 31 Nové Město na Moravě
www.medin.cz

Medplan s.r.o.
V Úvalu 84
151 12 Praha 5
www.medplan.cz

Miele spol. s r.o.
Hněvkovského 81b
617 00 Brno
www.miele.cz

Nora a.s.
Malostranské nám. 2
101 00 Praha 1
www.nora-as.cz

Promedica Praha Group a.s.
Juarezova 17
160 00 Praha 6
www.promedica-praha.cz

S-DENT s.r.o.
Soběšická 97
638 00 Brno - Lesná
www.s-dent.cz

Scherex s.r.o.
Dolný 147
664 41 Omice
www.scherex.cz

Schiff & Stern s.r.o.
Vodní 414
783 45 Senice na Hané
www.schiffstern.cz

Steripak s.r.o.
Poděbradova 849
664 42 Modřice
www.steripak.cz

Unibal s.r.o.
Za Hřištěm 2567/10
370 10 České Budějovice
www.unibal.cz

VITRUM Olimpex, spol. s r.o.
Wellnerova 7
779 00 Olomouc
www.vitrum.cz/olimpex

V tomto čísle najdete

Příprava k robotické operaci - MGB <i>Lukášková H., Platošová K.</i>	5
VI. Mezinárodní BODE konference	6
Registr nemocničních infekcí <i>MUDr. Dana Hedlová</i>	8
Surveillance v Německu <i>Ralf-Peter Vonberg</i>	11
Využití molekulárně biologické analýzy v prevenci vzniku a šíření nemocničních nákaz na Hemato-onkologické klinice FNO <i>MUDr. Harmila Kohoutová, doc. MUDr. Milan Kovář, Ph.D., prof. MUDr. Karel Indrák, Dr.Sc.</i>	18
Kvalita alkoholových dezinfekčních přípravků na ruce a jejich status <i>Michael Stengele</i>	21
Novinky a zajímavosti BODE <i>Miroslav Cerman, Ing. Luděk Fojtík</i>	29
Jak efektivně zvýšit compliance hygieny rukou? <i>Petr Havlíček</i>	34
Evropské normy <i>Nicole Hirth</i>	36
Aktuality	39

Nové vademecum sterilizace
ISSN 1802-0542

Redakční rada:

Jana Iberlová
MUDr. Ivan Kareš
Marcela Nutilová
MUDr. V. Melicherčíková, CSc.
Richard Janů

Adresa redakce:

Nemocnice Třinec p.o.
Kaštanová 268
739 61 Třinec
Tel.: 558 309 671
E-mail: jana.iberlova@nemtr.cz

Grafická úprava:

I.van Frömmer
Tel.: 775 679 982
E-mail: froemmer@net.tvtrinec.cz
www.froemmer.byznysweb.cz

Vydavatel:

Česká společnost
pro sterilizaci
www.steril.cz

Distribuce:

Vychází 4x ročně on-line, tj. v elektronické podobě.
Časopis je dostupný na webových stránkách CSS.

Generální sponzor časopisu:

Upozornění:

Upozorňujeme, že všechny příspěvky jsou chráněny autorským zákonem a jejich další použití, jakož i jejich částí, je podmíněno písemným souhlasem vydavatele. Texty reklamy mají výhradně informativní charakter, v žádném případě nenahrazují návody, metody, postupy apod. Případné využití musí být konzultováno s odborným poradcem nebo výrobcem. Za případné škody způsobené nedodržením tohoto doporučení nenese vydavatel žádnou odpovědnost.

Vydavatel neodpovídá za obsah inzerce a reklamy.

Příprava k robotické operaci - MGB

Lukášková H., Platošová K.,
Nemocnice Na Homolce

Příprava k robotické operaci – MGB

Lukášková H., Platošová K.
Odd. všeobecné chirurgie Nemocnice Na Homolce Praha

Spektrum prováděných výkonů

- Všeobecná chirurgie: LMGB, LSGE, LPFP, Hemikolektomie
- Urologie: RAPE, pyeloplastika, resekce ledviny, varikokela, lymfadenektomie
- Gynekologie: HYE s adnexotomií a lymfadenektomií
- Cévní chirurgie: Iliako-fem bypass, Ao-fem bypass, resekce aneurysmatu, hrudní sympatektomie

Indikace k chirurgickému výkonu

- Indikace k bariatrckému výkonu, je stanovena na základě výsledků a rozhodnutí odborníka na metabolickou péči, endokrinologa, gastroenterologa a psychologa (IFSO kriteria).
- Pokrýváme celé spektrum miniinvasivních bariatrckých výkonů. lap. adjustovaná bandáž, minigastrický bypass a sleeve gastrektomie (LAGB, LMGB, a LSGE).

Pohled do robotického sálu

Příprava operačního sálu

LMGB – operační postup

Spotřeba nástrojů a materiálu

VI. Mezinárodní BODE konference

Sychrov, 13.-15. září 2007

Program čtvrtek 13.9.2007

16.00 - 18.00	odborný program	
16.00 - 16.20	BODE-SCIENCE-COMPETENCE	J. Zikmundová
16.20 - 16.35	Česká společnost pro sterilizaci	B. Šudřich
16.35 - 17.15	Surveillance v Německu	P. Vonberg
17.15 - 18.00	Registr nemocničních infekcí - návaznost na evropské programy	D. Hedlová
18.00 - 18.30	Diskuze	
19.00 - 20.30	večeře	
20.30 - 22.00	noční prohlídka zámku	

BODE-SCIENCE-COMPETENCE

COMPETENCE

SCHOPNOST

- ☞ **systém managementu kvality**
  - ☞ DIN EN ISO 9001, DIN ISO EN 13485
  - ☞ Council Directive 94/42/EEC (CE značka)
  - ☞ SVP - výroba léčiv
- ☞ **účinnost**
  - ☞ evropské normy – harmonizované (ČSN EN)
  - ☞ mnohé přípravky překračují evropské i americké normy pro požadovanou účinnost
- ☞ **ekologie a životní prostředí**
  - ☞ DIN ISO 14001

BODE-SCIENCE-COMPETENCE

BODE

PŘED:

- ☞ 83 roky - Bacillolfabrik dr. BODE & Co.
- ☞ 42 roky - Sterillium®
- ☞ 22 roky - Beiersdorf
- ☞ 15 roky - ČR

DNES - VE VÍCE NEŽ 40 ZEMÍCH SVĚTA

BODE-SCIENCE-COMPETENCE

BODE-SCIENCE-COMPETENCE

VÁŠ PARTNER nabízející

- ☞ **dezinfekční přípravky**
  - ☞ moderní
  - ☞ účinné
  - ☞ bezpečné
  - ☞ ekologické
- ☞ **servis**
  - ☞ vzdělávací
  - ☞ poradenský
  - ☞ asistenční
  - ☞ materiálové vybavení
  - ☞ specializovaný - „Chráníme ruce, které pomáhají“

BODE-SCIENCE-COMPETENCE

SCIENCE

VĚDA

- ☞ **výzkumné a vývojové aktivity**
  - ☞ odborné studie a rozbor
- ☞ **spolupráce s externími odborníky**
  - ☞ vědci, univerzitami, výzkumnými středisky
- ☞ **účast v odborných vědeckých diskuzích**
  - ☞ publikační činnost v mezinárodních vědeckých časopisech
  - ☞ přednášky na kongresech
  - ☞ účast v mezinárodních expertních výborech

VÝZNAMNÝ PODÍL NA VÝVOJI STRATEGIE PREVENCE

BODE-SCIENCE-COMPETENCE

... a snažíme se

POSKYTOVAT SVÝM

PARTNERŮM

NEJLEPŠÍ SLUŽBY

Registr nemocničních infekcí

Návaznost na evropské programy

MUDr. Dana Hedlová

ÚVN Praha

REGISTR NEMOCNIČNÍCH INFEKČÍ
NÁVAZNOST NA EVROPSKÉ PROGRAMY

MUDr. Dana Hedlová,
nemocniční epidemiolog,
Oddělení nemocniční hygieny a BOZP ÚVN Praha

VI. Mezinárodní BODE VIP konference, Sychrov, 13. – 15.9.2007

Nemocniční infekce = nežádoucí komplikace,

kteřá poškozuje pacienta i zdravotnický

systém (prodloužení hospitalizace,

navýšení nákladů, léčba ATB,

nárůst rezistence,

atd....)

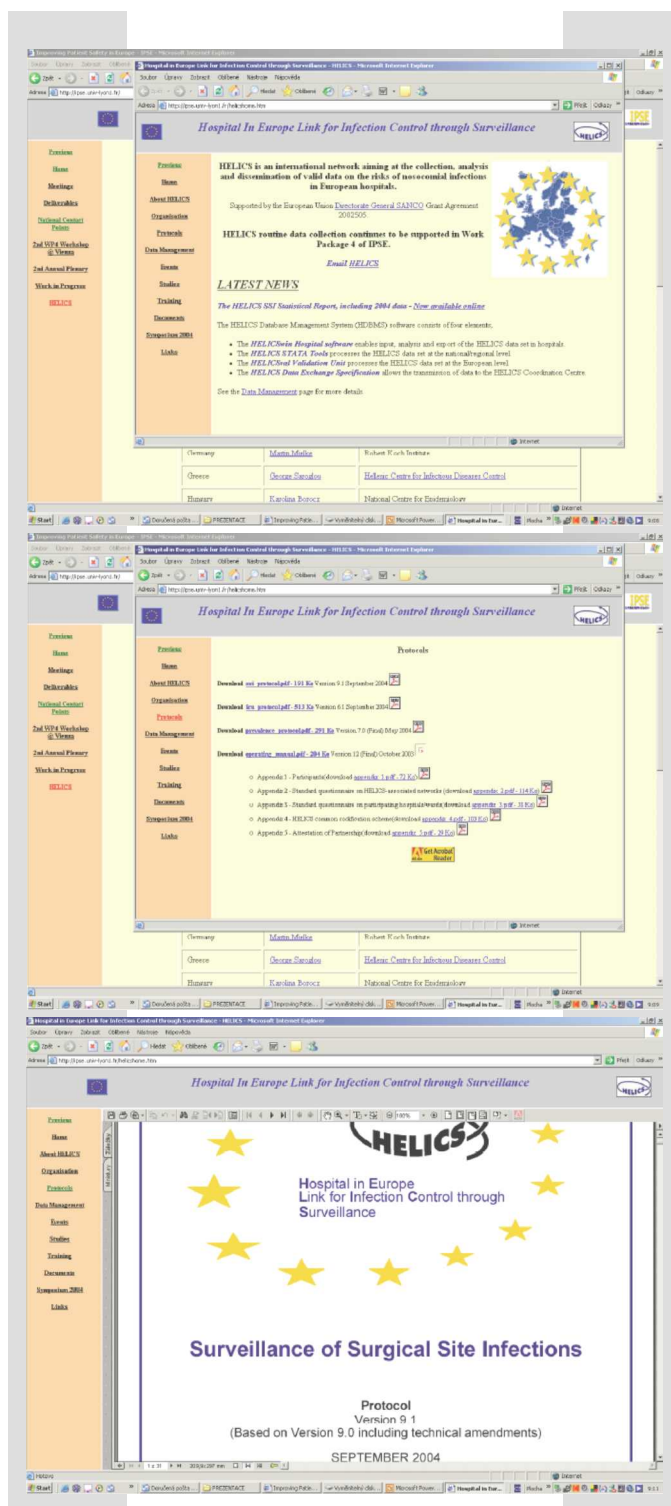
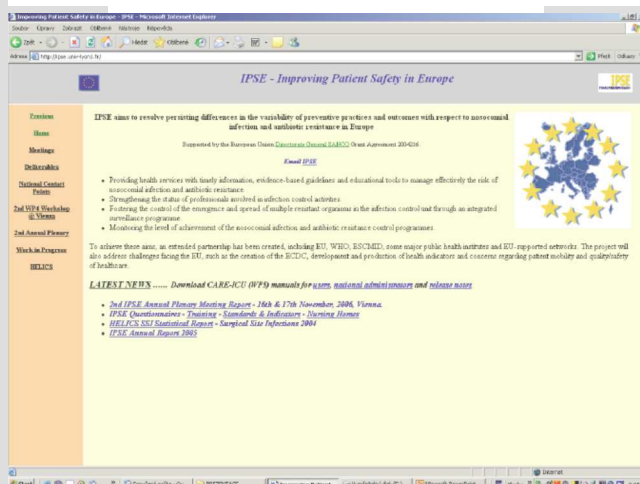

Abychom mohli činit opatření k jejich
snižování je nutné znát data o jejich výskytu.

Pro hodnocení výskytu je nutné mít možnost se s
někým porovnat – na lokální, národní či mezinárodní
úrovni.

JCI – mezinárodní bezpečnostní cíl – snižování výskytu NI

EU – Evropská komise, ECDC, IPSE - HELICS

- Pracoviště
- Identifikační kód chirurgického výkonu
- Lokální identifikační kód pacienta
- Pořadové číslo případu
- Datum narození
- Věk pacienta
- Pohlaví pacienta
- Datum přijetí
- Datum operace
- Datum propuštění
- Stav pacienta při propuštění
- Datum poslední kontroly po propuštění
- Primární kód operace – kategorie NNIS
- Primární kód operace – ICD-9-CM
- Endoskopický výkon
- Urgentní / elektivní výkon
- Klasifikace rány
- Délka operace
- ASA klasifikace
- Profylaktické podání ATB
- Infekce v místě chirurgického výkonu

HELICS - RNI

- Typ infekce
- Klasifikace CDC
- Klinická dg. infekce
- Datum zjištění infekce
- Původce 1
- Rezistence původce 1
- Původce 5
- Rezistence původce 5

Položky

- M – mandatory / povinná
- R – required / požadovaná
- O – optional / nepovinná

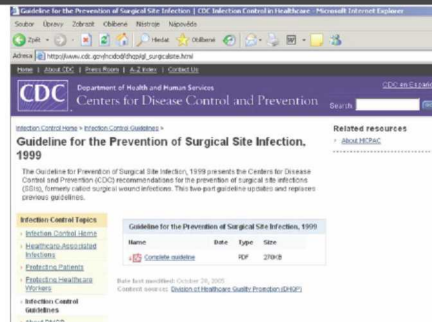
SURVEILLANCE IMCHV

IMCHV - Infekce v místě chirurgického výkonu

SSI – Surgical Site Infection

http://www.cdc.gov/ncidod/dhqp/gl_surgicalsite.html

Program surveillance IMCHV na CHK ÚVN Praha

- od roku 2004

- od II. pololetí pravidelně

sběr dat:

1) týdně signalizace komplikací

– chirurgové a sestry

2) přešetření jednotlivých případů

– mikrobiolog a epidemiolog

3) konečná dg.

– klinik, mikrobiolog a epidemiolog

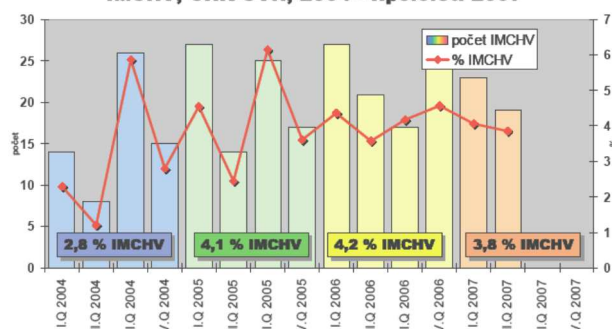
- zpracování dat, analýza – klinik, mikrobiolog a epidemiolog

- prezentace dat klinikům – zpětná vazba (ATB profylaxe, aseps, hygiena rukou)

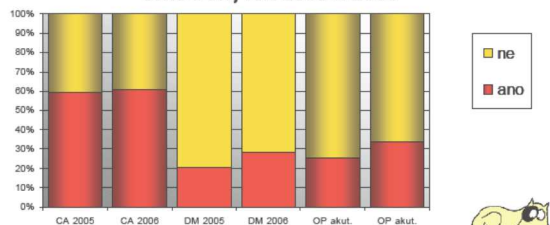

IMCHV, CHK ÚVN, 2004 - I.pololetí 2007

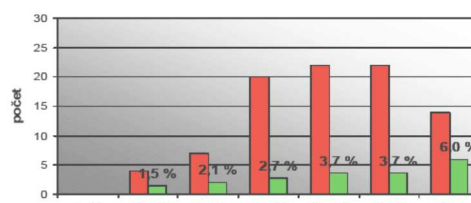
ÚVN

**IMCHV - analýza dle výskytu malignit,
DM a akutního/plánovaného výkonu,
CHK ÚVN, rok 2005 a 2006**

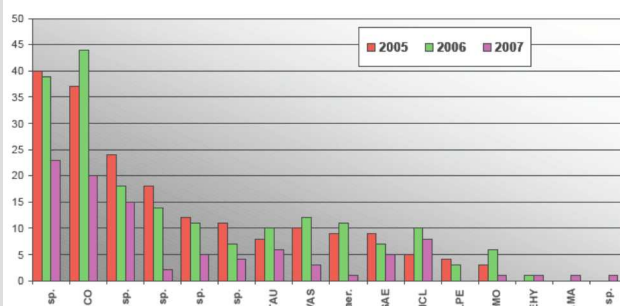
ÚVN

**IMCHV - věková struktura pacientů,
CHK ÚVN, rok 2006**

ÚVN

**Mikrobiologické nálezy, IMCHV, CHK ÚVN,
2005 - I.pololetí 2007**

ÚVN

Surveillance v Německu

Ralf-Peter Vonberg

*Institute for Medical Microbiology
and Hospital Epidemiology
Medical School Hannover*

Surveillance v Německu

Ralf-Peter Vonberg
Institute for Medical Microbiology
and Hospital Epidemiology
Medical School Hannover

Zdravotní škola Hannover

- Univerzitní nemocnice (nemocnice typu 3)
- celkem: 1 411 lůžek v 75 stanicích v 18 zdravotnických odděleních
- Ročně poskytovaná péče pro: hospitalizované pacienty: 40 000 ambulantní pacienti: 130 000

Německý zákon o sledování infekcí

§ 23 Nozokomiální infekce / Rezistence

Vedení nemocnice je povinné zajistit surveillance nozokomiálních nákaz. Získané údaje musí být písemně dokumentovány, vyhodnoceny a archivovány [...].

Účel surveillance

- Získat údaje o nozokomiálních infekcích, které jsou důležité pro stanovení postupů prevence nemocničních nákaz:

1. Identifikovat oblasti s možnými problémy
2. Zhodnotit, jestli se jedná o skutečný problém
3. Zjistit nedostatky v hygienických opatřeních
4. Stanovit opatření
5. Vyhodnotit opatření

prospektivní vs. retrospektivní

	prospektivní	retrospektivní
výhoda	• možnost okamžitého zásahu • mohou být použity přiměřené diagnostické metody	• časově méně náročné
nevýhoda	• časově náročné	• surveillance závisí na kvalitě dokumentace ostatních

Účel surveillance

incidence vs. prevalence

	incidence	prevalence
výhoda	• zjišťování klastřů • zjišťování trendů • je možná analýza rizikových faktorů	• snadno proveditelné • může postačovat pro přibližný náhled na situaci
nevýhoda	• časově náročné	• infekce • prevalence

Provádění surveillance

aktivní (hygienický personál)	vs.	pasivní (personál na oddělení)
prospektivní	vs.	retrospektivní
incidence	vs.	prevalence
celá nemocnice	vs.	pouze vysoce rizikové oblasti
pravidelné sledování	vs.	namátkové kontroly
všechny nemocniční nákazy	vs.	pouze specifické infekce
surveillance po propuštění	vs.	pouze v zařízení
standardizované definice	vs.	klinické zkušenosti
interní zhodnocení	vs.	externí porovnání dat
zveřejnění údajů	vs.	důvěrné údaje

celá nemocnice vs. vysoce rizikové oblasti

	celá nemocnice	vysoce rizikové oblasti
výhoda	• přehled o všech nozokomiálních nákazách v nemocnici	• koncentrace na určité oblasti zlepšuje efektivnost nákladů
nevýhoda	• velice časově náročné • žádná efektivnost nákladů • obtížná standardizace dat	• počet infekcí je platný pouze pro jednotlivá oddělení

aktivní vs. pasivní

	aktivní	pasivní
výhoda	• surveillance prováděná proškoleným hygienickým personálem je více objektivní	• mohou být použity i nedokumentované nálezy
nevýhoda	• surveillance závisí na kvalitě dokumentace ostatních	• nedostatek objektivity • zvýšené nároky na čas personálu oddělení

pravidelné sledování vs. namátkové kontroly

	pravidelné sledování	pouze namátkové kontroly
výhoda	• žádné mezery v surveillance • míra infekcí je kalkulována mnohem přesněji	• více oddělení může být kontrolováno nízkým počtem hygienických pracovníků
nevýhoda	• časově náročné • vysoké požadavky na lidský potenciál	• mohou se proměškat infekční klastry • zvětšuje se interval spolehlivosti míry NI

všechny vs. některé specifické infekce

	všechny infekce	specifické infekce
výhoda	přehled o všech nozokomiálních infekcích	omezená časová náročnost – infekce s přesně definovanými rizikovými faktory
nevýhoda	- časově náročné - rizikové faktory některých infekcí nemusí být správně určeny	některé problémy mohou být opominuty

zveřejnění vs. důvěrné

	zveřejnění údajů	důvěrné údaje
výhoda	informace pro veřejnost, která nemocnice má nízkou míru nozokomiálních infekcí	vykazovaný počet infekcí je mnohem reálnější
nevýhoda	zveřejnění může vést k přiznání nižšího počtu nemocničních infekcí	může být složité pracovat s důkladně utajovanými údaji

po propuštění vs. v zařízení

	po propuštění	pouze v zařízení
výhoda	všechny nemocniční nákazy jsou zjištěny	mnohem jednodušší sledování
nevýhoda	- velice časově náročné - compliance ambulantního personálu může být nízká	

KISS = Německý systém surveillance nozokomiálních infekcí

- Národní Referenční Centrum (NRZ) pro surveillance nozokomiálních infekcí
- Internet:
<http://www.nrz-hygiene.de>
- E-mail kontakt:
nrz@charite.de

definice vs. zkušenosti

	standardizace	klinické zkušenosti
výhoda	údaje z různých oddělení jsou porovnatelné	surveillance může být prováděna zdravotnickým personálem bez hygienického proškolení
nevýhoda	obtížné přesvědčit klinické lékaře, že „definice standardu“ a „klinické představy“ se mohou lišit	„klinické představy“ a jiné „klinické představy“ se mohou lišit

Princip KISS

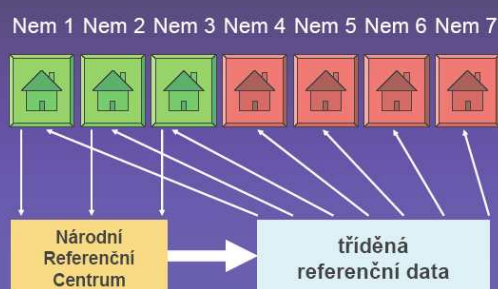
- vychází z NNIS (USA) s použitím definic CDC
  - standardizované stanovení infekcí
  - prováděno školeným hygienickým personálem
- dobrovolná aktivní a prospektivní surveillance nozokomiálních infekcí vyskytujících se ve zdravotnickém zařízení
  - zvýšená efektivnost nákladů pro nemocnici
- sběr dat Národním Referenčním Centrem
  - určení míry infekčních onemocnění na vybraných odděleních
  - kalkulace tříděných referenčních dat
    - délka pobytu pacienta (čas ke zjištění infekcí)
    - závažnost základních onemocnění (mix pacientů)
  - porovnání ke zjištění dat ležících mimo hodnocenou oblast

interní vs. externí porovnání

	interní	externí
výhoda	- identifikace klastrů a trendů je možná - interní sledování může být lépe akceptováno	identifikace klastrů, trendů a zvýšené endemické úrovně je možná
nevýhoda	není možné zjištění zvýšené endemické úrovně nozokomiálních nákaz	vyžaduje standardizaci v rozličných zařízeních (stanovení a vyhodnocení údajů)

Princip KISS

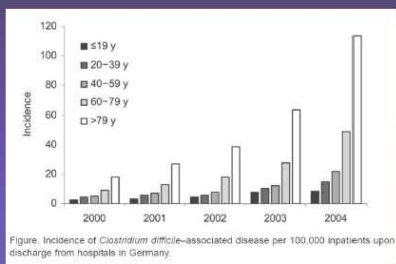

Složky KISS

- ITS-KISS ⇒ jednotky intenzivní péče
- DEVICE-KISS ⇒ standardní péče o pacienta
- OP-KISS ⇒ infekce v místě chirurgického výkonu
- AMBU-KISS ⇒ ambulantní chirurgické infekce
- NEO-KISS ⇒ novorozenecká péče
- ONKO-KISS ⇒ hematologicko-onkologičtí pacienti
- MRSA-KISS ⇒ methicilin-rezistentní *S. aureus*
- CDAD-KISS ⇒ onemocnění vyvolané *C. difficile*

Epidemiologie CDAD v Německu

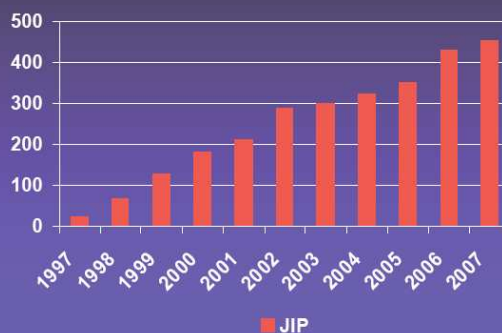

Vonberg et al. *Emerg Infect Dis* 2007; 13: 179-180

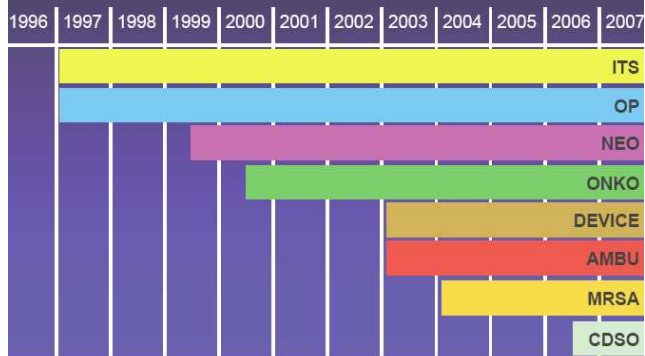
Složky ITS-KISS

Surveillance nozokomiálních infekcí
na jednotkách intenzivní péče v
Německu

Účastníci ITS-KISS

Zahájení složek KISS

Kalkulace míry infekčních onemocnění souvisejících se ZP

- Infekce dolních cest dýchacích, primární infekce krevního řečiště a močových cest představují 80% nozokomiálních infekcí na JIP.
- ZP (= ventilační trubice, CVK, urinární katétry) představují hlavní rizikové faktory pro získání nemocniční nákazy.
- Míra NI se vztahuje k počtu odpovídajících ZP-dnů (= hustota incidence).
- Standardizovaná data z JIPů jsou porovnatelná.

Kritéria pro standardizaci

- ITS-KISS ⇒ ZP-dny
- DEVICE-KISS ⇒ ZP-dny
- OP-KISS ⇒ definované procesy & rizikové faktory
- AMBU-KISS ⇒ definované procesy
- NEO-KISS ⇒ ZP-dny & třídy porodní váhy
- ONKO-KISS ⇒ dny s netropenii & druh BMTX
- MRSA-KISS ⇒ pacient-dny & způsob screeningu
- CDAD-KISS ⇒ pacient-dny & závažnost CDSO

ZP = zdravotnický prostředek (plicní ventilátor, centrální venózní katétr (CVK), urinární katétr apod.)

Kalkulace míry infekcí souvisejících se ZP

$$\frac{\text{počet nozokomiálních infekcí (IKR / IMC / IDC)}}{\text{počet ZP-dnů (CVK-dny / UK-dny / VT-dny)}} \cdot 1\,000$$

ITS-KISS: současná referenční data

- počet měsíců surveillance: 13 251
- počet pacientů: 1 005 238
- počet pacient-dnů: 3 578 444
- počet infekcí souvisejících se ZP
  - infekce krevního řečiště (IKR): 4 323
  - infekce močových cest (IMC): 6 706
  - infekce dýchacích cest (IDC): 4 090 (od ledna 2005)*
- počet odpovídajících ZP-dnů
  - centrální venózní katétry: 2 502 548
  - urinární katétry: 2 886 798
  - mechanická ventilace: 569 511 (od ledna 2005)*

* Definice CDC pro nosokomiální pneumonie byly změněny

Mechanická ventilace (koeficient využití v %)

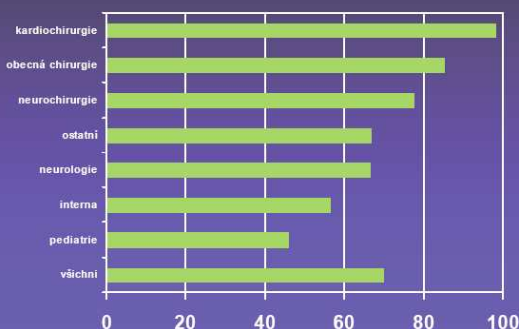
Průměrná délka pobytu na JIP (počet dnů)

ITS-KISS: Míra infekčních onemocnění (na 1 000 ZP-dnů)

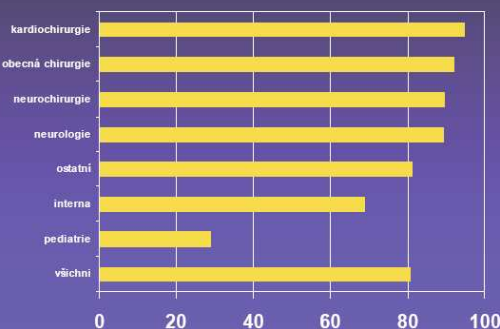
Centrální venózní katétry (koeficient využití v %)

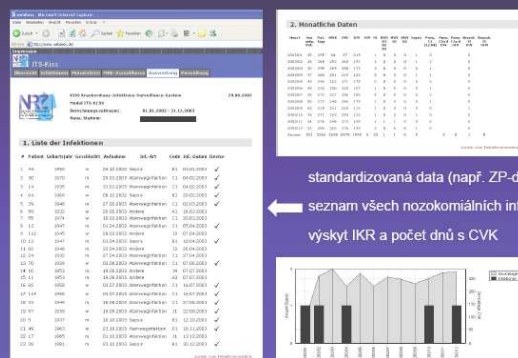
Získávání dat

- Dvakrát ročně je kalkulována míra infekčních onemocnění ze sledovaných oddělení a referenční data jsou aktualizována Národním Referenčním Centrem.
  - Všechna data ze sledovaných oddělení jsou zašifrována a chráněna heslem
  - Referenční data jsou dostupná pro kohokoliv zdarma na internetu
- Kromě toho webová platforma KISS umožňuje vyhodnocení vlastních infekčních údajů kdykoliv a pro jakékoliv definované období.

Urinární katétry (koeficient využití v %)

Ukázka Web-KISS

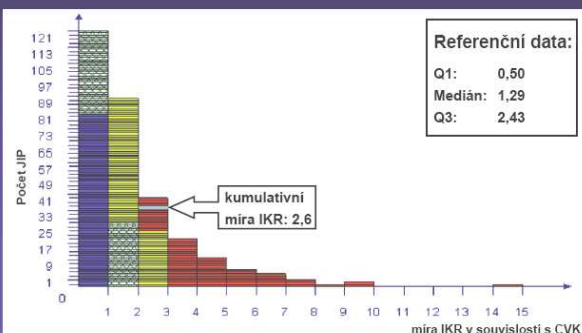
Interpretace dat

1. Porovnejte své vlastní údaje s referenčními daty.
  - průměrná délka pobytu pacienta
  - koeficient využití ZP
  - míra nozokomiálních onemocnění souvisejících se ZP
2. Hledejte průběžně jakékoliv podezřelé změny.
  - zvýšená míra nozokomiálních onemocnění
  - snížená míra nozokomiálních onemocnění
3. Diskutujte o svých zjištěních s personálem oddělení.
4. Prošetřete možné důvody a vysvětlení.
5. Eliminujte problémy a zlepšete situaci.

Možná vysvětlení

- Důvody pro vysokou míru infekčních onemocnění :
  - obecné nedostatky v hygienických opatřeních
  - vypuknutí epidemie
- Důvody pro nízkou míru infekčních onemocnění :
  - infekce nebyly nahlášený nebo zjištěny
- Důvody pro vysokou nebo nízkou míru infekčních onemocnění :
  - surveillance neproškolenými osobami
  - změny ve složení diagnóz pacientů
  - změny v diagnostických metodách
  - změny v hygienických opatřeních na oddělení
  - špatná klasifikace zúčastněného oddělení

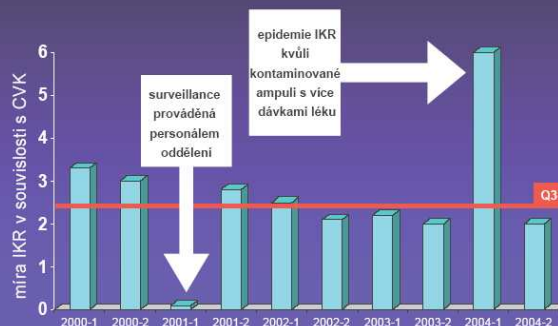
Příklad oddělení (kumulativně)

Příklad oddělení (časové intervaly)

Příklad oddělení (časové intervaly)

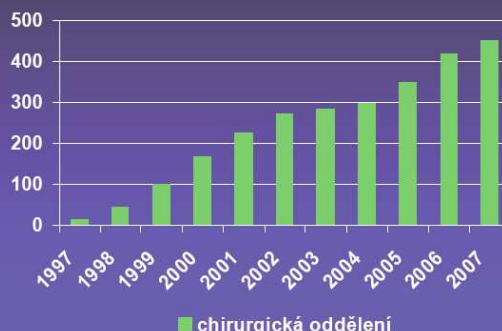
Zavedená hygienická opatření

- přehledová studie o compliance dezinfekce rukou alkoholovými přípravky pracovníky oddělení
- školení o přenosu patogenů
- představení a diskuze o směnicích k prevenci infekcí souvisejících s intravaskulárními CVK :
  - technika dezinfekce kůže
  - druh materiálu CVK
  - místo a postup zavádění CVK
  - krytí místa CVK
  - frekvence výměny CVK

Složka OP-KISS

Surveillance nozokomiálních infekcí v místě chirurgického výkonu (IMCHV)

Účastníci OP-KISS

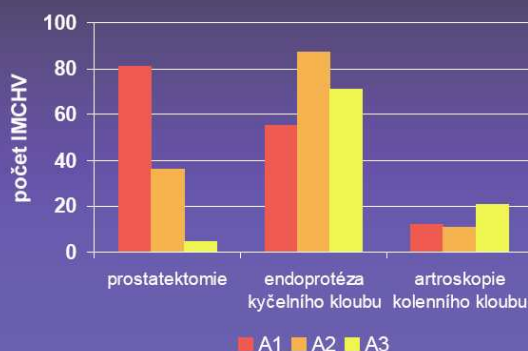

Podrobné členění rizik

- Klasifikace ASA (Americká společnost anesteziologů)
  - 1 = zdravá osoba
  - 2 = nezávažné systémové onemocnění
  - 3 = závažné systémové onemocnění
  - 4 = život ohrožující onemocnění
  - 5 = pravděpodobně fatální během 24 hodin
- klasifikace kontaminace rány před výkonem
  - 1 = čistá rána
  - 2 = čistá, kontaminovaná rána
  - 3 = kontaminovaná rána
  - 4 = znečištěná, infikovaná rána
- délka trvání chirurgického zákroku

Rozložení IMCHV (příklady)

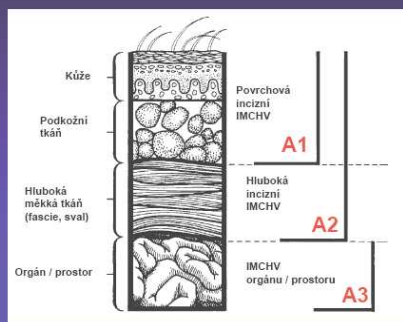

Úspěch KISS

- data z oddělení, která se podílela na surveillance KISS nepřetržitě minimálně 3 roky

infekce	počet JIP / chirurgické oddělení	počet infekcí v 1. roce	míra NI / 1000 ZP-dnů - 1. rok	míra NI / 1000 ZP-dnů - 3. rok	Relativní riziko (CI95%)	Redukce nemocničních nákladů
pneumonie související s ventilací	150	1 990	11,2	8,0	0,71 (0,66-0,76)	29%
IKR související s CVK	150	651	2,1	1,7	0,80 (0,72-0,90)	20%
IMCHV	133	734	1,6	1,1	0,72 (0,64-0,80)	28%

Klasifikace (IMCHV)

Úspěch KISS

Effectiveness of a nationwide nosocomial infection surveillance system for reducing nosocomial infections

P. Gastmeier^{a,b}, C. Geffers^a, C. Brandt^b, J. Zuschneid^a, D. Söhr^a, P. Schwab^b, M. Tebbe^a, F. Barchewitz^a, H. Rüden^b

^a Institute for Medical Microbiology and Hospital Epidemiology, Medical University Hannover, Germany
^b Institute of Hygiene and Environmental Medicine, Charité – University Medicine in Berlin, Germany
^c Institute for Environmental Hygiene and Hospital Epidemiology, University Hospital Freiburg, Germany

Received 27 May 2006; accepted 24 April 2007
 Available online 3 July 2006

KEYWORDS
 Surveillance;
 Nosocomial infection

Summary In recent years, several countries have established surveillance systems for nosocomial infections (NI) as a national aim. Limited information has been published on the effectiveness of these national surveillance systems. The aim of this study was to investigate whether participation in the German national NI surveillance system (the nosocomial infection surveillance system (NISS)) resulted in reduced rates of NI. Three major NI were studied: ventilator-associated pneumonia (VAP) and central venous catheter-related primary bloodstream infections (CLABSI) in intensive care units (ICU), and surgical site infections (SSI) in surgical inpatients. Data were collected from January 1997 to 31 December 2003. Only institutions that had participated in NISS for at least 36 months were considered for analysis. Data from the first 12 months of surveillance were compared with data from the second and third 12-month periods. One hundred and thirty (130) and 123 surgical departments fulfilled the inclusion criteria. In their first year of participation in NISS, the SSI rate per average hospital stay (AHS) was 11.2 per 1000 ventilator days and a CR-BSI rate of 3.1 per 1000 catheter days. The average SSI rate in the second 12-month period was 7.6 per 1000 ventilator days and the CR-BSI rate was 2.1 per 1000 catheter days. The average SSI rate in the third 12-month period was 6.7 per 1000 ventilator days and the CR-BSI rate was 1.9 per 1000 catheter days. Comparing the infection rates in the third year with the first year, the relative risk (RR) for SSI was 0.71 (95% confidence interval, CI) 0.66–0.76 and the RR for CR-BSI was 0.68 (95% CI) 0.62–0.74. The corresponding RR for SSI was 0.72 (95% CI) 0.64–0.80.

Gastmeier et al. J Hosp Infect 2006; 64: 16-22

Kruh surveillance

Využití molekulárně biologické analýzy v prevenci vzniku a šíření nemocničních nákaz na Hemato-onkologické klinice FNO

MUDr. Jarmila Kohoutová,
doc. MUDr. Milan Kovář, Ph.D., prof. MUDr. Karel Indrák, Dr.Sc.
FNO

HEMATO-ONKOLOGICKÁ KLINIKA

- spektrum poskytované péče
- charakter kliniky
  - ambulance
  - lůžka
  - transplantační jednotka
- v roce 2006 bylo hospitalizováno 929 pacientů
- ročně provedeno 60-70 transplantací kostní dřeně

ÚVOD I

- U hemato-onkologických nemocných dochází vlivem myelosupresivního a imunosupresivního působení cytostatik k dalšímu výraznému oslabení obranné schopnosti organismu vlivem protražované neutropenie.
- Infekce různé etiologie (zejména bakteriální a mykotické) pak značným způsobem ovlivňují prognózu nemocného.
- K závažným bakteriálním patogenům patří druhy *Pseudomonas aeruginosa* a *Klebsiella pneumoniae*, jejichž význam stoupá se zvyšující se rezistencí těchto species k antibiotikům.

ÚVOD II

- Infekce gramnegativní etiologie multirezistentními kmeny *Klebsiella pneumoniae* a *Pseudomonas aeruginosa* vykazují vyšší mortalitu a kratší přežívání v porovnání s infekcemi způsobenými citlivými kmeny těchto species.
- Mortalita u infekcí způsobených citlivými kmeny *K. pneumoniae* a *P. aeruginosa* 0 %
- Mortalita u infekcí způsobených multirezistentními kmeny *K. pneumoniae* a *P. aeruginosa* 21,7 a 22,2 %

Giamarellos-Bourboulis EJ, Papadimitriou E, Galanakis N, et al. Int J Antimicrob Agents 2006;27:476-481.

ÚVOD III

- *Klebsiella pneumoniae*
  - podmíněně patogenní G- tyčka (opouzdřená)
  - výskyt v půdě, vodě, zažívacím traktu, v dýchacích cestách
  - příčina bronchopneumonií a infekcí močových cest u imundeficientních pacientů, na JIP často kolonizuje respirační trakt
- *Pseudomonas aeruginosa*
  - podmíněně patogenní G- tyčka (bez pouzdra)
  - výskyt v odpadních vodách, půdě, ve stolici domácích zvířat i lidí; dobře přežívají ve vlhku
  - může kolonizovat sliznice zejména respiračního traktu a močových cest
    - u zdravých osob bez vzniku onemocnění
    - u imundeficientních a imunosuprimovaných je predispozice k vzniku onemocnění

Bednář M, a kol. Lékařská mikrobiologie 1996; 285-266,246-249

CÍLE PRÁCE

- Identifikace kmenů *Pseudomonas aeruginosa* a *Klebsiella pneumoniae* u hemato-onkologických pacientů.
- Zhodnocení jejich klinického významu.
- Identifikace kmenů *Pseudomonas aeruginosa* a *Klebsiella pneumoniae* ve stěrech z prostředí pokojů hemato-onkologických pacientů.
- Zhodnocení epidemiologických souvislostí.

MATERIÁL A METODIKA I

- Z klinického materiálu pacientů hospitalizovaných na Hemato-onkologické klinice (HOK) FNO byly v průběhu dvou měsíců (5.1. - 5.3. 2007) vybrány izoláty *Pseudomonas aeruginosa* a *Klebsiella pneumoniae* (oddělení A, B, ambulance).
- U každého kmene byly vyhodnoceny jeho etiologická role a rezistence k antimikrobním přípravkům.
- Současně probíhala izolace uvedených species odebraných stěr z prostředí pokojů pacientů oddělení B.
- K molekulárně-biologické typizaci byla použita pulzní gelová elektroforéza fragmentů DNA naštěpených pomocí restrikční endonukleasy *Xba*I.

MATERIÁL A METODIKA II

- Ve sledovaném období bylo získáno 21 izolátů *Pseudomonas aeruginosa* a 37 izolátů *Klebsiella pneumoniae* z klinického materiálu pacientů.
- Z prostředí HOK byly zachyceny pouze izoláty *Pseudomonas aeruginosa* (n=6) z 90 odebraných stěrů.

BIOLOGICKÝ MATERIÁL I

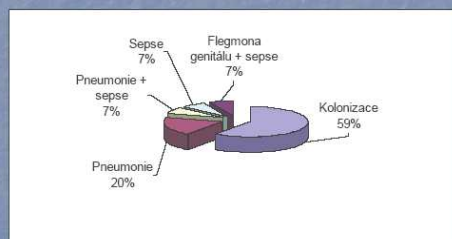
Pseudomonas aeruginosa v biologickém materiálu pacientů

Oddělení	Počet pacientů	Počet izolátů	Infekce	Kolonizace
A	5	9	4	2
B	5	10	2	5
ambulance	1	2		2
celkem	11	21	6	9

VÝSLEDKY I

Klinický význam *Pseudomonas aeruginosa*

BIOLOGICKÝ MATERIÁL II

Pseudomonas aeruginosa – vyšetřený biologický materiál

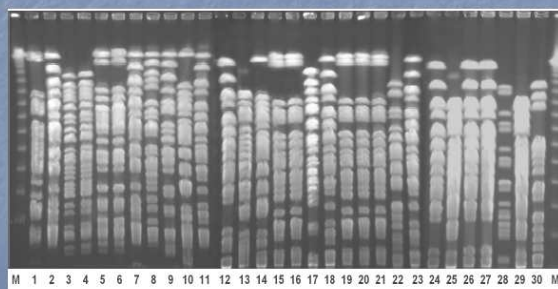
Oddělení	Sputum	BAL	Krk	HK	Moč	Perianum	Stolice	Pochva	Uretra
A	1	1	1	3	1			1	1
B	2		3			2	3		
ambulance					2				

VÝSLEDKY II

Molekulárně biologická analýza kmenů *P. aeruginosa*

Celkem bylo zpracováno 21 izolátů *Pseudomonas aeruginosa* z biologického materiálu pacientů a 6 z prostředí HOK.

STĚRY Z PROSTŘEDÍ

Stěry z povrchů ploch a předmětů odebrány ze tří pokojů oddělení B a jejich hygienického zázemí (hospitalizování pacienti s pozitivním nálezem *Pseudomonas aeruginosa* a *Klebsiella pneumoniae*)

Datum	Počet stěrů	Počet pozitivních stěrů	Místo odběru pozitivních stěrů (<i>P.aeruginosa</i>)
1.2.2007	30	2	pokoj č. 1 – sprchová ržice pokoj č. 2 – mycí houba pacientky
13.2.2007	30	3	pokoj č. 1 – umývadlo (upevnění zátky) pokoj č. 1 – sprchová ržice pokoj č. 2 – zátky umývadla
5.3.2007	30	1	pokoj č. 1 – sprchová ržice

VÝSLEDKY III

Genetickou analýzou byly získány

- 2 pětky izolátů stejných kmenů *Pseudomonas aeruginosa*
- 1 trojice izolátů stejných kmenů *Pseudomonas aeruginosa*
- 4 dvojice izolátů stejných kmenů *Pseudomonas aeruginosa*

VÝSLEDKY IV

Pěťice izolátů

- Jedna pěťice od dvou pacientů ze dvou různých oddělení.
- Jedna pěťice od tří pacientů ze dvou různých oddělení.

Trojice izolátů

- Trojice izolátů stejných kmenů byla získána z prostředí hygienického zázemí jednoho pokoje – sprchová růžice.
- Na pokoji 1 hospitalizování v časovém odstupu 2 pacienti kolonizováni odlišnými kmeny *Pseudomonas aeruginosa*.

VÝSLEDKY V

Dvojice izolátů

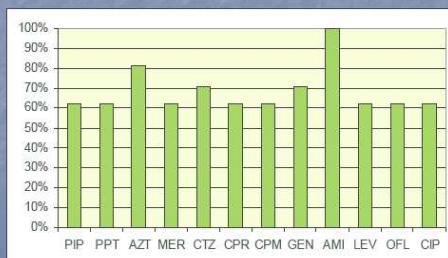
- Jedna dvojice od dvou pacientů ze dvou různých oddělení.
- Dvě dvojice vždy od stejného pacienta z různého biologického materiálu.
- Jedna dvojice je z izolátu biologického materiálu pacienta (výtěr z krku) a z prostředí (mycí houba).

VÝSLEDKY VI

Citlivost *Pseudomonas aeruginosa* k antibiotikům

- V 8 nálezech prokázán multirezistentní kmen.
- Citlivost - amikacin 100 %, aztreonam 81 % ceftazidim; gentamicin 71%.

ZÁVĚRY I

Epidemiologie

- Identický kmen *Pseudomonas aeruginosa* v biologickém materiálu pacienta a ve stěru z prostředí byl prokázán 1x.
- 3 skupiny identických kmenů *Pseudomonas aeruginosa* byly prokázány u pacientů různých oddělení.

ZÁVĚRY II

Význam genetické analýzy

- Výskyt určitých kmenů mikroorganismů, resp. epidemiologicky a klinicky významné „klony“, může být vázán na dané oddělení, kliniku; může dojít i k šíření v rámci zdravotnického zařízení.
- Moderní molekulárně-biologické metody umožňují identifikovat tyto „klony“ a tím výrazným způsobem přispívají k tradičním metodám bakteriální surveillance. K těmto metodám patří např. pulzní gelová elektroforéza makrorestricčních fragmentů genomové DNA.

DISKUZE

- Využití molekulárně biologické analýzy v diagnostice endogenní a exogenní nemocniční nákazy.
- Cesty přenosu infekčního agens.
- Hygienicko-protiepidemická opatření.

V množství malých je síla, což nejlépe dokumentují bacily.

(J. Slouka)